



# Informatiebronnen bij het schooladvies

Scholen baseren het schooladvies op brede inzichten in de ontwikkeling van het kind door de jaren heen. Om dit inzichtelijk te maken gebruiken po-scholen verschillende gegevens. Er staat niet vast van welke gegevens scholen gebruik moeten maken. Dit hoofdstuk laat zien welke scholen gegevens meestal meenemen, zoals leerresultaten en werkhouding. Ook gaat dit hoofdstuk in op de weging van die gegevens.

## Informatiebronnen

Het advies van de school is leidend bij de overgang van leerlingen naar het vo. Dit maakt dat het schooladvies gebaseerd is op meer dan de toetsscores op taal en rekenen. Uit onderzoek naar de praktijk in Nederland blijkt dat scholen bij de totstandkoming van het schooladvies meestal de volgende informatiebronnen benutten: <sup>60, 61</sup>

- resultaten van leerlingvolgsysteemtoetsen uit eerdere groepen en groep 8
- zorgdossier van de leerling
- gedragskenmerken en sociaalemotionele vaardigheden
- werkhouding en motivatie
- resultaten op methodegebonden toetsen
- resultaat capaciteiten- of intelligentieonderzoek
- thuissituatie van de leerling

In veel gevallen sluiten de leerprestaties, de gedragskenmerken, de werkhouding en het totaalbeeld van het kind goed bij elkaar aan en is de richting van het schooladvies duidelijk. Schooladviezen worden dan ook het sterkst bepaald door (eerdere) leerprestaties van leerlingen en niet-cognitieve vaardigheden, zoals zelfstandigheid en motivatie. <sup>62, 63</sup> De achtergrond van de leerling, bijvoorbeeld herkomst of SES, speelt minder mee. Dat verandert wanneer sprake is van een lager vaardigheidsniveau. Bij die leerlingen heeft hun achtergrond



### *Niet elk kind maakt elke toets*

Het schooladvies komt op onze school tot stand door inbreng van meerdere collega's en verschillende vormen van data. We werken met observaties, (inter) actieve werkvormen in de klas, portfolio's en portfoliogesprekken met kind en ouders. Ook gebruiken we bewust verschillende instrumenten voor de gestandaardiseerde toetsen: de eindtoets, LVS en een intelligen-

tietest. Drie jaar geleden hebben we ook besloten dat niet alle leerlingen alle toetsen maken. Dat kan verschillen per leerling, omdat we de toetsbelasting voor kinderen zo laag mogelijk willen houden. Zo nemen we de intelligentietest alleen af bij leerlingen die korter dan twee jaar bij ons op school zitten of bij kinderen waar we bijvoorbeeld behoorlijke verschillen zien tussen werk en leren in de klas en LVS-resultaten.

een sterkere invloed op het schooladvies. <sup>64</sup> Zeker bij leerlingen met inconsistente leerprestaties speelt de subjectieve interpretatie van leerresultaten een grotere rol. <sup>65</sup> Het gaat dan bijvoorbeeld om leerlingen die heel goed scoren op één van de domeinen (bv. taal) en niet goed op een ander domein (bv. rekenen) of leerlingen met veranderlijke leerresultaten door de jaren heen. De inschatting van het schooladvies is bij deze leerlingen vaak lastiger, omdat leerresultaten minder eenduidig naar één bepaald schooltype wijzen.

## De weging van kenmerken

Juist bij leerlingen over wie twijfel bestaat, wordt vaak meer waarde toegekend aan de zogeheten ‘zachte leerlingkenmerken’. Dat is op zich niet erg, omdat het juist wenselijk is dat het schooladvies gebaseerd is op een breder inzicht in de ontwikkeling van het kind. Een kind is immers meer dan taal en rekenen. Zachte leerlingkenmerken kunnen veel over een kind zeggen en kunnen van invloed zijn op hun succes in het vervolgonderwijs. Tegelijkertijd spelen bij de inschatting en beoordeling van juist die zachte leerlingkenmerken subjectieve waarneming en interpretatie van onderwijsprofessionals een grotere rol, zoals u ook heeft kunnen lezen in hoofdstuk 3. Bewustzijn daarvan is dus goed. Bij de interpretatie en weging van de diverse informatiebronnen kunnen verschillende overwegingen en afwegingen een rol spelen, hierover leest u meer in het volgende hoofdstuk.

Om inzicht te krijgen in de manier waarop u factoren meeweegt in het schooladvies, heeft de Onderwijsinspectie een ‘serious game’ ontwikkeld. U kunt dit per persoon invullen en de uitkomsten vervolgens in het team bespreken en gebruiken voor het maken van een procedure, bijvoorbeeld over de mate waarin leerresultaten, gedragskenmerken of andere zaken meegenomen worden bij het advies en de manier waarop ze meewegen.



De Serious Game vindt u [hier](#).

De praktijk leert dat steeds meer scholen werken met schooltypeprofielen, soms opgesteld in samenwerking met vo-scholen, waarin per schoolsoort beschreven staat wat een leerling moet kennen en kunnen voor een bepaald onderwijsniveau. Vaak staat daarin ook iets beschreven over inzet, zelfstandigheid en motivatie. Deze schooltypeprofielen kunnen po-scholen helpen om zicht te krijgen op wat er in het vervolgonderwijs gevraagd wordt en wat bij een bepaalde leerling past. De profielen kunnen daarmee goed dienen als ondersteuning, mits er niet rigide aan wordt vastgehouden. De profielen schieten hun doel voorbij als ze (te) normatief functioneren. Juist het gesprek met collega's, leerlingen en ouders over die kenmerken is van belang.



### Schooltypeprofielen

Voorheen werkte ik als docent en schoolleider in het vo. Toen ik in het po ging werken, werd voor mij duidelijk dat het soms heel ingewikkeld is om zicht te krijgen op wat in het vo van leerlingen gevraagd wordt bij een bepaald schooltype. Met het team hebben we toen een document opgesteld met kenmerken en

vaardigheden per schoolsoort die kunnen helpen bij de inschatting van het schooladvies. Dit document is voor ons geen lijstje met kenmerken die ‘vast’ staan. We voeren met het document als hulpmiddel met elkaar het gesprek. Bijvoorbeeld: wat betekent ‘voor een langere tijd concentreren’ voor deze leerling? Bij welke taken en in welke context lukt hem dat wel of juist niet?



## Meenemen uit dit hoofdstuk



Het schooladvies wordt gebaseerd op verschillende gegevens die inzicht geven in de ontwikkeling van een leerling. U kunt daarbij bewuste keuzes maken in welke resultaten u waarom meeweegt.



Bij leerlingen met een lager vaardigheidsniveau of inconsistente leerresultaten heeft de achtergrond van leerlingen vaak een grotere invloed op het schooladvies.



Bij twijfel over het schooladvies van leerlingen, spelen de 'zachte leerlingkenmerken' een grotere rol. Die kenmerken zijn gevoeliger voor persoonsgebonden interpretatie van de onderwijsprofessional.



De 'serious game' van de Inspectie van het Onderwijs kan helpen bij het zicht krijgen op, en expliciteren van de eigen afwegingen. De tool kan goed gebruikt worden om binnen de school het gesprek met elkaar aan te gaan.



Schooltypeprofielen kunnen helpen om zicht te krijgen op wat een leerling moet kennen en kunnen voor een bepaald schooltype. Het blijft belangrijk om (onderliggende) verklaringen voor bepaald gedrag te duiden en hier niet rigide mee om te gaan.